

EUROOPAN UNIONIN KOULUTUSOHJELMAT

– Mitä mahdollisuuksia aikuisopiskelijalle?

Euroopanlaajuisten koulutusohjelmien tavoitteina on

- 1) nostaa koulutuksen tasoa,
- 2) edistää työvoiman liikkuvuutta sekä
- 3) vahvistaa Eurooppa-ulottuvuutta, kuten kulttuurista identiteettiä ja eurooppalaisten kulttuureiden tuntemusta.

Kansallisiin hankkeisiin ei anneta tukea, vaan hankkeiden tulee olla useamman maan yhteisiä.

Toimintamuotoina ovat monikansalliset verkot, monikansalliset kehittämishankkeet ja henkilövaihto.

Nykyiset ohjelmat

ARION

Ohjelman tavoitteena on edistää EU-maiden koulutusjärjestelmien ja koulutuspolitiikan vertailua sekä lisätä tiedonvälitystä ja kokemustenvaihtoa maiden välillä. Ohjelma on tarkoitettu koulutusalan asiantuntijoille, erityisesti sellaisille, jotka voivat työssään välittää tietojaan ja kokemuksiaan laajalti eteenpäin. Suomi on tarjonut ohjelmaan tutustumiskohteiksi kielikylpyä ja sukupuolten tasa-arvoasioita yleissivistävässä koulutuksessa. Hakuaika maaliskuussa. Lisätietoja: *CIMO:n* neuvontapuhelin (90) 7747 7677.

CEDEFOP

Berliinissä sijaitseva ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus, joka tukee ammatillisen koulutuksen kehittämistä, tutkimusta ja kokeiluja EU-maissa. Sen toimintoja ovat mm. ammatillisen koulutuksen ja tutkintojen luokittelu ja vertailu, opetussuunnitelmien tutkimus ja kehittäminen sekä tietopalvelu ja julkaisutoimin-

ta. Suomesta yhteydenpitoa ja ammatillisen koulutuksen eurooppalaista yhteistyötä ylläpitää *opetusballitus*: puh. (90) 774 775.

COMETT

Ohjelma lisää yritysten ja oppilaitosten välistä koulutusyhteistyötä tekniikan alueella. Opiskelijat voivat hakea harjoittelijavaihtopaikkoja läpi vuoden. COMETT, joka sulautuu osaksi isompaa uutta ohjelmaa LEONARDOA, sisältää myös opettajainvaihtoa, opetuskokonaisuuksia ja täydennyskoulutusta. Suomessa ohjelmaa hoitaa COMETT-keskus. Lisätietoja: *Mikko Nupponen*, (90) 451 4020. Suomen COMETT-keskuksen lisäksi University-Enterprise Training Partnership -verkostossa ovat mukana alueellisia yksikköinä mm. Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu (953-571 3423 tai 571 3422) sekä Oulun yliopiston täydennyskoulutuskeskus (981-451 4497 ja 451 2049).

ERASMUS

Korkeakoulujen yhteistyön ja opiskelijavaihdon ohjelma, jonka turvin n. 2000 suomalaista sai lukuvuodelle 1994–95 opiskelijavaihtopaikan ulkomailta. Suhteellisesti eniten vaihtoa on ollut arkkitehti- ja taidealojen opiskelijoilla. Erasmusuksen perustoiminnot, oppilaitosten yhteistyö ja opiskelijavaihto, jatkuvat myös tulevaisuudessa, vaikka Erasmus sulautuu lukuvuonna 1996–97 käynnistyvään SOCRATES-ohjelmaan. Erasmus-verkostoihin (ICP) on Suomesta kuluvana vuonna kuulunut 94 oppilaitosta (korkeakoulujen lisäksi ammattikorkeakouluja ja ammatillisia oppilaitoksia; luettelo julkaistu Spektrissä 4–5/94). Kriteerit täytettäviä oppilaitoksia on Suomessa peräti 340. Suomen osallistuminen on vankassa kasvussa ja laadultaan se on korkeatasoista.

Suomessa Erasmus-ohjelmaa hoitaa *CIMO*.

EUROTECNET

Ohjelman tavoitteena on kehittää ammatillista perus- ja täydennyskoulutusta siten, että teknologisen kehityksen tuomat edut voidaan hyödyntää työelämässä. Kyse on innovaatioista ammatillisessa koulutuksessa; ohjelmalla tuetaan mallihankkeita ja tiedotetaan muille. Halutaan hyödyntää teknologiaa sosiaalisissa, organisatorisissa ja liiketaloudellisissa taidoissa. Suomi ei vielä (vuosi 1994) mukana.

EURYDICE

Koulutuksen tietoverkko, joka ylläpitää tietokantoja ja tuottaa kirjallista materiaalia Euroopan koulutusjärjestelmistä ja koulutuspolitiikasta. Verkko tuottaa vertailevia analyysejä koulutusjärjestelmien ominaisuuksista ja palvelee näin EU-maiden hallitusten ja Euroopan komission välisenä tietoverkkona.

Lisätietoja tietoverkosta ja kirjallisesta materiaalista: *Risto Helle*, opetushallitus (90) 7747 7138.

FORCE

Ammatillisen täydennyskoulutuksen ohjelma, Force, on avoin ainoastaan EU:n jäsenmaille. Se pyrkii lisäämään ammatillisen täydennyskoulutuksen määrää ja laatua Euroopassa ja parantamaan sitä kautta yritysten kilpailukykyä ja työntekijäin ammattitaitoa. Ohjelma ylläpitää henkilöstökoulutuksen yhteistyöhankkeita henkilöstökoulutuksen kehittämiseksi. Kirjallista materiaalia on Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton ja COMETT-keskuksen yhdessä tuottama julkaisu "Selvitys FORCE-toimintaohjelmasta" sekä "Force pähkinänkuoressa". Force sulautuu vuoden 1995 alussa käynnistyvään LEONARDO-ohjelmaan. Suomessa ohjelmaa seuraa *COMETT-keskus* (Mikko Nupponen, 451 4020).

HELIOS

Vammaisten koulutukseen sopeuttamisohjelma, johon voivat osallistua vammaisten koulutusta antavat laitokset ja vammaisjärjestöt. Suomen osalta ohjelma avautunee aikaisintaan vuonna 1996.

Lisätietoja: Eurooppa-instituutti, Turku, *Timo Lehtomäki* (921) 638 311 tai Sosiaaliturvan keskusliitto, *Mari Korhonen* (90) 7747 2250.

IRIS

Naisten ammatillisen koulutuksen verkosto pyrkii lisäämään naisten osallistumista eri alojen ammatilliseen koulutukseen sekä kehittämään naisille tarkoitettuja koulutusohjelmia. Se pyrkii myös tuomaan naisnäkökulmaa koulutusohjelmiin. Verkosto aukeaa suomalaisille vuonna 1995. Lisätietoja: *CIMO*.

LINGUA

Lingua-kieliohjelma on avoinna vain EU:n jäsenmaille ja se pyrkii edistämään vieraiden kielten osaamista EU-maissa. Ohjelma jakautuu vuoden 1995 alusta SORCATES- ja LEONARDO-ohjelmiin (Leonardoohjelmaan siirtyy työelämän kielikoulutus). Lingua on eräs suurimmista ohjelmista ja sillä ylläpidetään kieltenopetuksen kehittämishankkeita ja henkilövaihtoa. Ohjelma jakautuu neljään toimintoon: kieltenopettajien täydennyskoulutuksen kehittämiseen, korkeakoulujen kieltenopetuksen ja -opiskelun kehittämiseen, pienten ja keskisuurten yritysten työntekijäin kielitaidon kehittämiseen sekä nuorten kielitaidon parantamiseen. Parhaiten ohjelmasta ollaan perillä *CIMO:ssa*, info 7747 7677 ja OPH:ssa 7747 7038 ja 7747 7791.

PETRA

Ammatillisen peruskoulutuksen laatua nostava Petra on avoin vain EU-maille. Se sisältää opiskelijoiden ryhmävierailuja, harjoittelijavaihtoa, kehittämisohjelmia sekä nuorten ohjausta. Ohjelma sulautuu vuoden 1995 alussa LEONARDOON. Lisätietoja antaa *CIMO*.

TEMPUS

Keski- ja Itä-Euroopan maiden, NL:n entisten tasavaltojen ja EU-maiden yhteistyöohjelma, jolla tuetaan korkeakoulujärjestelmien laadullista kehittämistä kohdemaissa. Ohjelmassa painotetaan opetusta ja oppimista. Yhteistyöosapuolia Keski- ja Itä-Euroopan maiden ulkopuolella ovat EU-maiden lisäksi mm. EFTA-maat, Japani ja Yhdysvallat.

Lisätietoja: *CIMO*.

YOUTH FOR EUROPE III

Nuoriso-ohjelma, joka edistää lähinnä nuorten liikkuvuutta, on tarkoitettu 15-25-vuotiaille nuorille sekä nuorisotyöntekijöille ja nuorisjärjestöille. Suomi on mukana ohjelmassa. Lisätietoja: *CIMO*, 7747 7677.

Uudet koulutusohjelmat

Euroopan Unionin uudet koulutusohjelmat, Socrates ja Leonardo, ovat korvaamassa vanhoja.

SOCRATES

Socrates on korkeakoulujen, peruskoulujen ja lukioiden, siis oppilaitosten yhteistyöohjelma. EU:n komissio julkaisi esityksensä Socrates-ohjelmaksi vuoden 1994 alussa. Ohjelma sisältää Erasmus- ja Linguan sekä Comenius -koulutusohjelman. Lisäksi se sisältää joukon uusia toimintoja.

Socratesta toteutetaan vuosina 1995–99, useimpien toimintojen osalta kuitenkin vasta vuoden 1966 alusta, sillä ohjelma on ollut Euroopan Unionin eri elimien viilattavana vielä kuluvan vuoden loppukuukausina. Suurin muutos on koskenut budjettia, joka on supistunut noin 760 miljoonaan ecuun, 25 prosenttia alkupe-
räistä pienempänä. Toinen kuluvana vuonna tehty muutos koskee megaverkostoja European University Networks, jotka on poistettu ohjelmasta kaavaillussa muodossa.

Ohjelman tavoitteena on

- edistää eurooppalaista ulottuvuutta kaikilla koulutuksen tasoilla, mukaan lukien päiväkodit, peruskoulu ja keskiaste,
- edistää vieraiden kielten osaamista,
- lisätä opiskelijoiden, erityisesti korkeakouluopiskelijoiden liikkuvuutta,
- edistää tutkintojen ja tutkintojen osien tunnustamista ja hyväksilukemista,
- kehittää tietotekniikan opetuskäytäntöä ja opetusta,
- edistää tietojen, taitojen ja kokemusten siirtoa erityisesti avoimen ja etäopetuksen menetelmiä kehittämällä sekä
- edistää tiedon ja kokemuksen vaihtoa ja leviämistä.

Ohjelmassa on kolme osaa: korkea-asteen yhteistyö, koulujen välinen yhteistyö ja täydentävät toiminnot.

Peruskouluja ja lukioita koskevilta osin Socrates tukee koulujen välistä yhteistyötä, siirtolais- ja romaanilasten koulutusta sekä opettajien täydennyskoulutushankkeita.

Korkeamman asteen koulutuksessa ohjelma kattaa lähinnä Erasmus- ja Linguan tavoitteet ja toiminnot. Kielitaidon edistämiseksi mm. tuetaan kieltenopettajien kouluttautumista niissä maissa, joiden kieltä he opettavat, sekä kehitetään opetusmateriaalia ja -menetelmiä koskien erityisesti vähän puhuttujen kielten opetusta.

Ensimmäiset Socrates-hakumenettelyt tulevat vuoden 1995 aikana. Lisätietoja saa seuraamalla Spektriä sekä tiedustelemalla suoraan opetushallituksesta yleissivistävän koulutuksen osalta, *Kirsti Kangaspunta* (90) 7747 7314, ja CIMOsta korkea-asteen osalta, 7747 7677.

LEONARDO

Leonardo da Vincin nimeä kantavaan ohjelmaan keskitetään kaikki ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen, kuten ammatillinen perus- ja täydennyskoulutus ja yhteistyö elinkeinoelämän kanssa. Ohjelma koskee ammatillisen kou-

lituksen kaikkia muotoja ja tasoja, sen lisäksi julkisen ja yksityisen sektorin liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä sekä työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjä.

Ohjelman tavoitteena on

- jäsenmaiden ammatillista koulutusta koskevien järjestelmien laadun ja innovaatiokyvyn parantaminen,
- eurooppaisen dimension kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa ja neuvonnassa
- elinikäisen oppimisen edistäminen, tavoitteena että työntekijöiden ja yritysten muuttuvat tarpeet voidaan täyttää ja samalla parantaa työolisyystilannetta ja yksilön kehitystä
- antaa nuorille mahdollisuus oppivelvollisuuden jälkeiseen useampivuotiseen ammatilliseen peruskoulutukseen, josta saa tunnustetun ammattipätevyyden
- antaa ammatillista koulutusta niille aikuisille, joilta se puuttuu tai on riittämätön
- parantaa ammatillisen koulutuksen vetovoimaa ja arvostusta
- edistää nuorten ammatillista koulutusta erityisesti yhteiskunnalliset ja teknologian muutokset huomioonottaen
- edistää syrjäytyneiden nuorten ammatillista koulutautumista
- tukea pyrkimyksiä taata kaikille työntekijöille mahdollisuus täydentävään ammatilliseen koulutukseen
- edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa ammatillisessa koulutuksessa
- edistää tutkintojen vertailtavuutta ja sitä kautta yhteistyötä
- tiedonvaihto
- edistää kielitaitoa
- edistää neuvontaa ammatillisessa koulutuksessa
- työpaikoilla tapahtuvan itseopiskelun sekä avoimen ja etäopiskelun tukeminen
- avaintaitojen kehittäminen tavoitteena helpottaa muuttuvien taitojen hankkimista ja sitä kautta työntekijäin liikkuvuutta.

Leonardo korvaa neljä viisi nykyistä ohjelmaa, nimittäin COMETT:n, Petran, Forcen, Eurotecnetin ja työelämän kielikoulutuksen osalta Linguan. Leonardo jakautuu strandeihin, kukin omin sisällöin. Leonardon budjetti on 0,8 mrd

ecua. Ohjelma on voimassa 1995–99. Lisätietoja hakumahdollisuuksista ja -ajoista: *Mikko Nupponen*, COMETT (90) 451 4021; opetushallituksen kansainvälisyyspalvelu, *Jari Jokinen* (90) 774 775; CIMO, *Taina Pajunen*, *Pirjo Aalto*, *Juba Ketolainen* ja *Nina Eskola* (90) 7747 7033.

NOPEA LINTU NAPPAA MADON

Mikko Nupponen Suomen COMETT-keskuksesta antaa Comett-kokemusten pohjalta seuraavia ohjeita:

- Pois turha vaatimattomuus! Toiset eivät ole sen kummempia ruudinkeksijöitä kuin mekään. Monessa asiassa olemme varsin pitkällä ja edustamme keskivertoa korkeampaa tasoa.
- Parasta antia kansainväliset suhteet! Ohjelmiin osallistujat pitävät uusia kontakteja ohjelmien suurimpana hyötynä.
- Älä keksi europrojektia! Lähde mukaan, jos ideallasi on todellista tarvetta ja toteutat sen muutenkin, mutta tarvitset rahoitusta tehdäksesi sen paremmin ja kansainvälisemmin.
- Et pääse rikastumaan! Jos haet helppoa rahaa, unohda koko juttu. Saat joka tapauksessa vähemmän kuin anot ja projektistasi tulee kalliimpi kuin luulet.
- Byrokratiaa on, mutta se ei tapa. Ensimmäistä unetonta yötä seuraa rutiinointuminen.
- Nopea lintu nappaa madon! Kannattaa olla varhain valpas.

KOULUTUKSEN EUROTORI

Opetushallitus on avannut Spektri-lehdessään **Koulutuksen eurotorin**. Tori on ollut auki koko vuoden jokaisessa Spektrin numerossa. Toistuvaispalstalla annetaan tuoreinta mahdollista tietoa niistä koulutusohjelmista, joissa Suomi on mukana (Arion, Comett, Eurydice, Erasmus, Force ja Nuorten Eurooppa, joissakin numeroissa myös Petra ja Lingua). Eri numeroissa välitetään käytännön kokemuksia, tietoa harjoittelupaikkojen hausta ja työluvista, eri yhteistyömaita esitellään ja keskeisimmät koulutusohjelmat saavat seikkaperäisempää valotusta.

Vuoden 1994 ensimmäisessä numerossa esitellään myös Kansainvälistämispalvelun palstalla ne opetushallituksen asiantuntijat ja vastuuhenkilöt, joilta koulutusohjelmista saa tarkempaa tietoa ja käyttäjäneuvontaa.

Poimintoja Eurotorista: numerossa 1/94 kerrottiin uusista ohjelmista Leonardo ja Sorcates, numerossa 2 esiteltiin Socrates, numerossa 3

esiteltiin CIMON (Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen) työsarjaa, välitettiin kokemuksia COMETT-ohjelmasta ja esiteltiin kansainvälisiä ammattitutkintoja ja harjoittelua, numerossa 4-5 esiteltiin seikkaperäisesti Erasmus-ohjelma ja Erasmus-verkosto Suomessa sekä välitettiin suomalaisia kokemuksia Erasmusuksesta. Lisäksi esiteltiin oppimateriaalituotanto maahanmuuttajille, mm. suomen kielen oppimateriaalit.

Lisää Spektristä ja sen Eurotorista: toimittaja Helena Mattila, opetushallitus, puh. (90) 7747 7698.

Lisää koulutusohjelmista: Euroopan yhteisön koulutusohjelmat uudistuvat. Ohjelmien esittely -viikko. CIMO ja Suomen COMETT-keskus. Yhteys: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, PL 343, Hakaniemenkatu 2, 00531 Helsinki, puh. 7747 7677.

AIKUISKOULUTUKSEN UTOPIOITA JA ARKEA

EAEA:n (European Association of Adult Education, jonka yksi toimistoista sijaitsee Kansanvalitusseuran yhteydessä Helsingissä) puheenjohtaja, professori *Paolo Federighi*, Italia, on tehnyt Euroopan parlamentille aloitteen tavoitteena vahvistaa kansalaisjärjestöjen roolia vaikeassa ja muuttuvassa työllisyystilanteessa ja Euroopan syrjäytyneet väestöryhmät vakavasti huomioon ottaen.

Vaikka EU:n strategiset päämäärät eivät jätä tilaa epäroinneille, on Federighin mukaan yhä puute toimenpiteistä ja välineistä, jotka auttaisivat jäsenvaltioita muuntamaan pyrkimyksensä ja tahdonilmaisunsa konkreettisiksi, kaikkia Euroopan kansalaisia hyödyntäviksi toimenpiteiksi. On aivan mahdollista, että EU:n kasvatuksen ja koulutuksen alueella hyväksymillä aloitteilla on vain vähäinen vaikutus Euroopan aikuisväestön koulutuksellisiin olosuhteisiin. Federighi arvioi elinikäisen oppimisen tavoitteet utopiaksi, ellei erityistoimiin ryhdytä. Hänen mukaansa

välittömiä toimenpiteitä edellyttävät lisäksi seuraavat realiteetit:

- suuri jäsenmaiden välinen epätasapaino; melkein 2/3 aikuiskoulutukseen osallistuvista on keskittynyt unionin kolmeen maahan,
- koulutustarjonnan suuri puute, joka on johtanut kaikkialla sosiaaliseen syrjäytymiseen ja taloudellisen kasvun pysähtymiseen,
- useimpien kansallisten aikuiskasvatustarjelmien heikkolaatuisuus,
- tarve uusiin toimenpiteisiin, joita ilman seuraavan 20 vuoden aikana 100 miljoonaa eurooppalaista jää ilman ammatillista ja muuta aikuiskoulutuksen osallistumismahdollisuutta,
- mahdollisuus vastata nykyisiin tarpeisiin kansalais- ja vapaaehtoisjärjestöt hyödyntäen.

KOONNUT:

Anneli Kajanto (7.11.1994)